

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

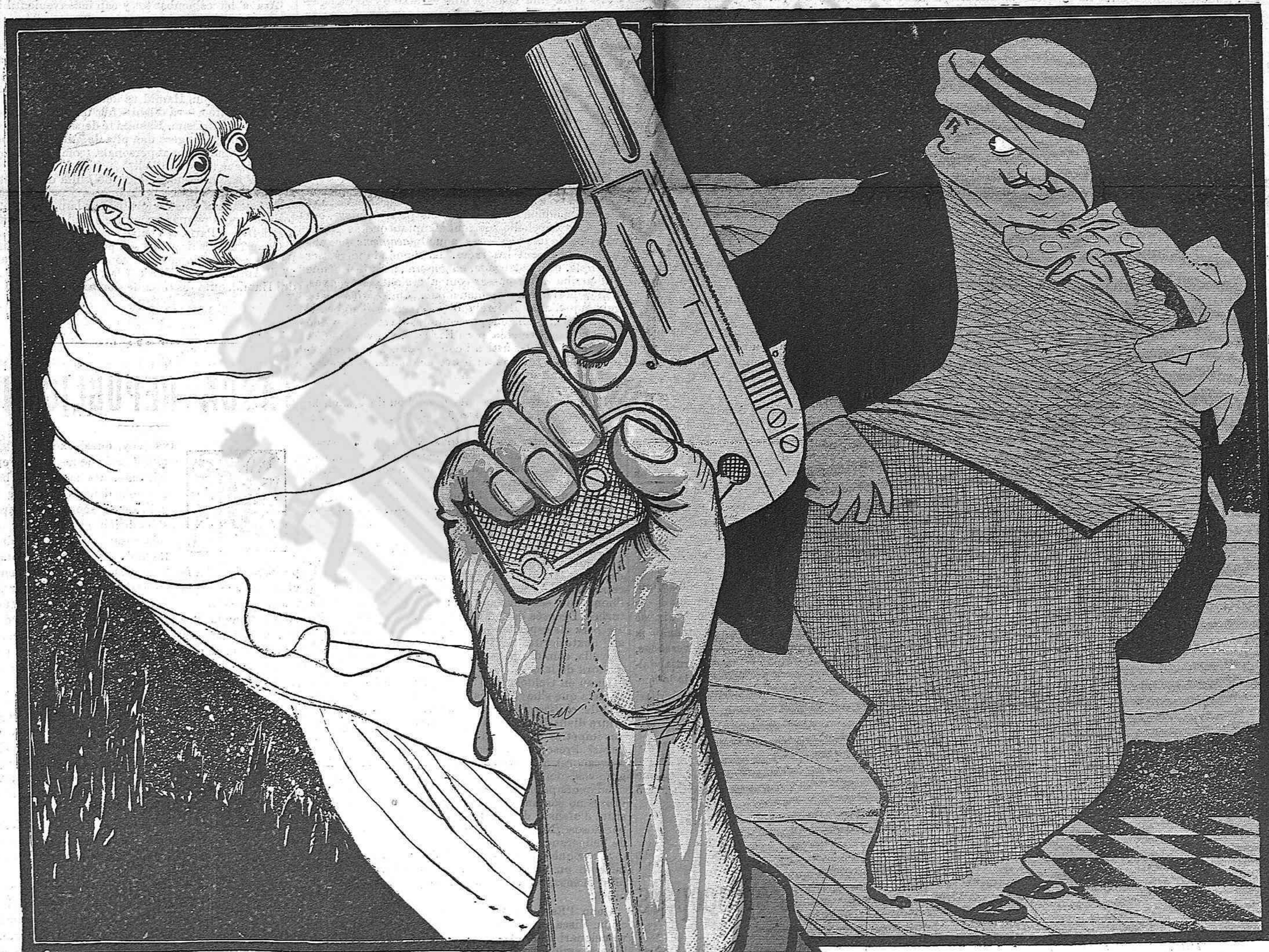
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50.

En plé procés.—Testimonis que no compareixen

El que no pot.

El que no vol.

T' amagas?... Alguna n' has fet. Això es lo que al Govern pot dirseli, veyent la seva estranya manera de procedir en els assumptos del Marroch.

Mentres las Corts estigueren obertes, ni un sol dia va deixar d' assegurar en Maura que al Africa no hi passava res, que tots els rumors que respecte a proximas complicacions circulaven eran invencions de quatre desocupats.

Pero 's tancan las Corts y apenas suprimida aquesta fiscalisació, si ab frecuencia poch rigurosa, de tots modós fiscalisació, al Govern li falta temps pera demanar al Tresor Nacional un credit extraordinari de 3.281,408 pessetas per gastos que han de ferse—diu—en las posesions espanyolas del Nort d' Africa.

¿Per que no va demanarlas mentres las Corts funcionavan aquestas pessetas? ¿Per que la necessitat que avuy ha aparegut no va sorgir quinze dias enera? ¿Quin fet nou s' ha produhit al Africa que 'ns obliga a adoptar actitudes que estant las Corts obertes ni remotament va insinuar ningú?

Diguemho clar y no 'ns en anem per las brancas. En la qüestió del Marroch el Govern no juga net. Per xó s' amaga. Y s' amaga, perque tem que si 'l país s' enterava de la veritat verdadera de las cosas, l' escándol que aquí s' armaria seria dels que aixordan a un ministeri y li fan rodar el cap... y devegadas el clavan de bigotis.

Sí. Lo que l' habilitat de 'n Maura ens vol presentar com una qüestió nacional es simplement un assumpt particular, un negoci de minas en el qual alguns personatges polítics hi tenen compromesos interessos importants. Pòtser el comte de Romanones, ben pregat, sabria dirnos alguna cosa.

¿Qui no recorda las anadas y vingudas del ex-ministre Villanueva a Ceuta y a Melilla? ¿Qui ha olvidat la persistencia ab que aquest senyor un dia interpelava al Govern sobre «la qüestió d' Africa», y un altre dia li preguntava com teniam «lo d' Africa», y 'ns feya menjar Africa per dinar y per sopar y fins a horas extraordinarias?...

Y, tinguemho present: si las pressas del Govern son sospitosas, no ho es menos l' entusiasme ab que alguns elements han vist altra volta sobre 'l tapet «el problema d' Africa».

Hi ha que observarlos y vigilarlos a tots. La guerra sempre es anticipada, pero una guerra pera defensar las minas d' uns senyors que al plan-tejar el negoci no varen tirar bé els seus calculs?... Aixó de cap manera!

A El País de Madrid tot radicalisme li sembla poch, pero aixó no va impedir que 'l dia de Sant Antoni, sant del propietari del periódich, els amichs del senyor Catena l' obsequessin ab un banquet polítics en el qual feu el senyor Sol y Ortega un discurs que ha cridat poderosament l' atenció.

Y a fé que no n' hi ha per menos. Segons d' ell «se'n desprén, el senador per Guadalajara s' ha cansat d' anar ab en Lerroux—considerant potser que ja no 'l necessita—y sense complimentes ni enfemismes aixeca una nova bandera y 's declara independent.

Els radicalismes del ilustre emigrado no li agradan; pitjor que no agradarli, els considera suicidas. ¿Voler cambiar en cinch minuts, com don Alejandro predica, la constitució social?... ¿Tancar iradament els convents?... ¿Tirar la religió al quarto dels male endressos?... Ja se'n guardarà ell, home prático y experimentat, de dirho en lloch.

Aquestas, aquestas son avuy las sevas paraulas: «Seremos intransigentes con lo que atañe a la República, a la democracia y a la libertad, que es lo esencial, pero en las materias sociales y religiosas hay que proceder con prudencia, para reformarlas gradualmente, sin hacer caso de renegados y apóstatas, que más perjudican que benefician, porque el pecado de la República del 78 fué el haber querido ir de Thiers a Combes, sin pasar por Mac-Mahón.»

Si aixó no es dir a n' en Lerroux que 's busqui soci y que 'l seu immoral contuberni s' ha acabat, que vingui don Emiliano y ho veji. Lo que ara falta saber es com se la pendrà el caudillo aquesta puntada de peu del seu antich company de candidatura. ¿Qui sabl... Encare confiém en sentirli dir, referint a n' en Sol: —Sabandíjal... Renacuajol...

PIP-PAF

El senyor Giner de los Ríos — don Hermengol — no volgué presidir el miting que 'l diumenge passat se celebrà a la Casa del Pueblo a favor dels acusats pel crim d' Hostafrancs. Obrà dignament el senyor Giner de los Ríos.

Ell, que era amic d'en Salmerón i deia estimar-lo, si hagués presidit el miting, hauria vist aparèixer davant seu l'ombra del gran mort, mirant-lo amb aquella mirada severíssima.

A Hostafrancs rebé en Salmerón una ferida mortal a l'ànima, que escursà 'ls seus dies gloriosos. Don Hermengol Giner de los Ríos,

home de conciencia honrada i amic que fou d'en Salmerón, no podia fer-se complis de certes campanyes encaminades a deixar impune'l crim d' Hostafrancs.

El procés d' Hostafrancs

El per que d' una conducta

PER si algun dubte poguessim tenir, allà en els recons de la nostra conciencia, respecte a la filiació y circumstancias del crim d' Hostafrancs, ens el vindria d' esvahir la campanya cridanera y esbojerrada que El Progreso realisa d' alguns dias ensá.

No 's concebeix, ni té explicació racional que 'l diari lerrouxista exageri en tanta de manera els seus crits y ademans en defensa dels processats. Segons El Progreso diu y repeteix, no hi ha cap prova, cap cárrech, cap declaració contra 'ls seus amichs assegats en el banch dels acusats, apareixent del sumari, clarissimament, respaldament, la ignoscencia absoluta dels encausats. Y bé: si es així, si tan netas de sanch están las mans dels processats, si tan evident es la seva ignoscencia, si cap prova ni cárrech hi ha, ¿per que El Progreso esvalota d' aquesta manera? ¿Per que repeteix a cada número els fástichs de costúm y las paraulas lleitjas, las paraulas porcas, ab las quals acaba de desmoralisar a la seva ja prou desmoralisada gent?

Quan, en qualsevol causa criminal, els processats tenen en la conciencia la convicció d' esser ignoscents y saben ademés que la ignoscencia seva respaldex en els folis del sumari y en las declaraciones dels testimonis, hi ha en aqueixos processats y en els que 'ls defensen una tranquil·litat, una serenitat remarcables. ¿Es aquesta l' actitud de la gent d' El Progreso? No. La seva actitud es tot just la contraria. La seva actitud es la d' exaltació, la d' apassionament malaltís, la de crits y insults. Y encare més: l' actitud d' El Progreso es la d' un diari que falseja la veritat, que l' amaga entre mitj de la fullaraca de la seva prosa ridículament encesa. Els que falsejan la veritat, els que l' amagan ab jochs de mans grollers y torpes, es que temen aquesta veritat.

No més cal comparar aqueixa significativa actitud d' El Progreso ab la dels diaris solidaris y neutrals de Barcelona. Mentres aquests han demanat noblement la serenitat de la justicia, el respecte y la confiança en el tribunal del poble que ha de dir la seva decisiva paraula afirmativa ó negativa, l' orgue lerrouxista no fa més que apassionar a la seva gent, enardir morbosament els ánims, burxar en el baix fons dels odís fanáticos, d' aquells mateixos odís que moveren contra en Salmerón, el gran, las mans tremolosas, criminals y covardas que enjagaren las pistolas Browning.

¿Perque, perque 'ls homes del diari lerrouxista y 'ls prohoms del partit vermell no han procurat, com els solidaris ho han fet, crear aquell ambient de serenitat que es necessari al recte exercici de las funciones de la Justicia?

Ah, la cosa apareix ben clara! Ben clara y ben repugnant. Tota la campanya d' El Progreso durant els dias darrers ha tingut per objecte donar confianças a la seva gent, y sobretot als acusats, de que aquests serian absolts y quedarian lliures. Se veu que hi ha qui ha tingut por de que algún dels processats, entre 'ls quals pot haverhi algún que realment no hagués disparat contra 'l cotxe d' en Salmerón, pera salvarse ell declarat tota la veritat y fés revelacions sensacionals, explicant tota la trama del complot y denunciand a tots els que hi intervingueren. Pera evitar aixó, pera que la confiança en l' absolució tanqui bocas que podrian parlar y dir sensacionals cosas, se fa aqueixa campanya de coacció. Y així se veu com l' orgue lerrouxista fa de las sessions de la vista unas ressenyas completament tergiversadas, fentlas precedir per editorials de prosa barata y altisonant, en la qual se diu tot lo contrari de lo succehit a l' Audiencia. ¿Com se comprén que un diari vulgui defensar ab mentidas la veritat.

Y mentres tant, es allá lluny, molt lluny, don Alejandro Lerroux y García, el que públicament anunciá el bautismo de sangre, el que digné hay que hacer justicia sin apelación a médicos ni a farmacias, el que va advertir a las kábilas que de la cárcel se sale, pero del cementerio no...

FULMEN

Sobre les íres episcopals

L bisbe d' Endoxia, complint amb el dever de vigilancia sobre la seua imaginaria gres de ciutat inexistent, ha anatematizad La vida austera, del bon amic Corominas. — El bisbe d' Endoxia! ¿Veritat qu' aqueix nom té un sabor deliciós de conte de Voltaire? I ja qu' avuy aquest fet me dona

ocasió pera parlar de l'eficacia qu' els resta encara a les fulminacions religioses, anem a dir-ne quatre mots.

Bons amics meus, duits per la natural indignació, han parlat de sectarisme eclesiástic. — No, estimats companys: el bisbe d' Endoxia (¿on cau aixó?) ha complit el seu dever pastoral, massa sovint oblidat p' els seus companys de pastoratge. L' Esglesia serà més temible quant més s' adapti al medi on viu; en cambi, quant més inexorable i tradicionalista sia, menor serà la seua trascendencia social i humana (de la divina no en parlarem per respecte... a la divinitat!). Históricament, tota la tasca de l' Esglesia ha consistit en evolucionar amb hàbil dissimulació pera acomodar-se als temps i als països. L' Index de les obres prohibides, un temps, era una interdicció positiva imposada a un poble de fidels; avui, fins entre els qui's diuen catòlics, les prohibicions i les excomunicacions son un incentiu i un reclam, cercat com impagable anunci. L' acció de tals condamines tenia, antany, un doble efecte: sobre els autors, forçant-los a acceptar les consequences; no sempre agradables, d' una ruptura am l' Esglesia, o a sotmetre's incondicionalment; i sobre el públic, cominant-lo, amb éxit, a fer el buid' entorn de la doctrina pecaminosa.

Un index escrupulós seria, avui, interminable, i resultaria ademés en benefici del mal. ¿Volèu dir me quina forta producció literaria, científica, filosòfica, no cau avui fora de les migrades doctrines morals o religioses del catolicisme? ¿Es que precisament l' obra de l' esperit humana modern, íntegra, no ha consistit en desfer i trastornar radicalment els conceptes divins i ètics hereditats de la tradició? Per aixó un tolerat literalisme ha invadit el nostre món catòlic; literalisme, en el sentit d' acceptar com a lletrat tot els vells dogmes, i obrar, de fet, segons una llibertat absoluta de criteri. En el fons, aquell modernisme tan lògicament condemnat p' el papa, es una malura universal de la fe.

No, amics meus. No podem viure d' aqueixa hipocresia, ja qu' ella es el sosteniment més fort de l' enemiga Esglesia. A l' Esglesia, prostituida ja, no li importa la creencia dels seus fidels; lo que li importa es el gest, el culte exterior, l' apariència. Donè-li aqueix acatament exterior, i ella viurà. I a més d' aixó, per aquest asserviment material de la grimace, mentres, per dintre, l' ànima se burla de la propia acció, les més nobles fonts de la persona s' enmatzinaran.

Si hi ha una cosa qu' odio es aixó qu' en diria, en castellà, lacayismo; aquest rebaixament de la persona fins a tornar-la llibrea de tota autoritat, en comptes de fer-ne (conformement a l' idea democrática) autor o autoritat de sí meteixa. Així com la monarquia, pera triomfar, va recórrer a convertir en títols de noblesa els càrrecs del servici immediat a la persona del rei (recordi's aquells lever i coucher dels reis de França, i l' alt honor de presentar, cada matí, la camisa al monarca en el moment de saltar del liti), així l' Esglesia (conformement a l' idea absolutista i despòtica de Déu) ha volgut fer un honor de les submissions absolutes de la persona en mans del bisbe, fent-lo esdevenir, menys encara qu' un criat, una ovel·la. — No hi ha una institució d' esclaves del Santísimo Sacramento? — Pensèu en l' actuació educativa de semblants cosas. En els petits centres, ont els casos de rebeldió son tant comptats que no poden valer-se els uns als altres, aquell lacayisme ha plebeizat totalment les races. La ména Mallorca, per exemple, està entregada, en general, a un farisaisme qui arriba a fer passar com a creients ortodoxes, homes perfectament emancipats. Amb aixó's protegeix aquella fatal irreligió qui ademés d' embrutir les ànimes, s' absten per complet davant l' invasió progressiva exercida per l' Esglesia, i envia els fills a l' educació eclesiástic i conventual, preparant generacions de revenja anti-revolucionaria. Aquets homes, davant una condemna religiosa, no gosarien arrencar-se la carèta!

Però vosaltres, amics meus, no heu de llamentar els casos (ja massa poc freqüents) en que l' Esglesia, per un acte prohibitiu, senyala perfectament les diferencies entre ells i nosaltres. No parlem aleshores de sectarisme. Una queixa de part vostra semblaria indicar que sentiu com una ofensa o com un mal la constatació pública de lo que ja sabíeu. Semblaria indicar qu' encara son catòlics, perqu' encara os ha ferit el llamp episcopal. Aquella condemna no resa am vosaltres, sinó amb els qui a sí meteixos, com una honra, s' anomenen remat.

Les prohibicions qui més sovintegen són les de gent encara sumisa; perqu' aquestes prohibicions tindran éxit i produiran l' exemplaritat d' una pública retractació. A nosaltres, proterves, no s' ens fa ja l' honor de senyalar-nos amb el dit a l' odi de les turbes. Després de tot, es racional: les cosas perilloses pera els esperits febles són les qui's presenten am l' exterioritat de l' ortodoxia, els llops am pells d' ovel·la, com diu la metafòra adequada al concepte pastoril de la cosa.

Quan en Galdós, a no sé ja quin meeting bloquista, deia que s' havia d' acabar amb aquell negre principi de: el liberalisme es peccat, recordo que vaig escriure dient: No! Si vosaltres, heterodoxes, comencèu per impetrar una patent d' ortodoxia, ¿ont anirem a parar? Presentèu-vos com a peccat (no ja sols com a peccadora), que sols com a peccat triomfarèu! — Alegreu-vos, doncs, ara, perque l' enemig reconeix en documents públics qu' els vostres diaris i els vostres llibres no són anodins, sinó que tenen un valor positiu d' ofensa, d' atacat; que són, en fi, temibles y perillosos. ¿No equival aixó a una palesea declaració de beligerancia?

¿I per que no he de dir? Jo vull, ademés, lluitar amb un enemig digne; i l' Esglesia, quan, complint el seu dever, condemna lo pecaminós, se dignifica.

Quan l' Esglesia, veient-se perseguida a França, crida: Visca la llibertat!, contrafent el gest d' un revolucionari i oblidant la protervia satànica de tot liberalisme, jo'm dic: sols el despreci mereixen els qui, en la persecució, son tan indignes! — Però quan, per exemple aleshores en qu' a Madrid va negar-se'm una càtedra, un diari catòlic diu qu' als apòstols de l' impietat s' els ha d' impedir per tots els medis el magisteri de l' ensenyança, i que fins an el meteix D' Annunzio un bon catòlic no podria votar-lo pera una càtedra de literatura, jo'm dic: bé! Ara reconec

a l' enemig digne! Aixó rescata en part les imprecacions contra els governs qui, en nom del civisme, no volen tampoc eclesiásticos en les càtedres, i fins a Sant Tomas negarien, lògicament, el dret a un magisteri en les ciutats lliures!

— Amic Corominas; vagi a vos, en el dia d' avui, una coral encaixada. Un altre dia, en una de les ménes periódichs i continues divagacions, prometo que os trasmetré les notes posades per mi al marge del meu exemplar de La vida austera.

GABRIEL ALOMAR

CROQUIS

Perque viu

Quan el dia 27 del passat Abril els representants de la Jova Turquia varen entrar a Yildiz-Kiosk pera comunicar a Abdul-Hamid la poch agradable noticia de que l' Assamblea soberana acabava de donarli el canuto, el sultá destronat, de páliu qu' estava va tornar-se lliuít.

— De modo que ja no soch res? — murmurà l' emperador, buscant un rodeig pera no fer de cop una pregunta que impetuosa pugnava per saltarli dels llavis.

— Res! — va contestarli el president de la delegació revolucionaria: — Rechad-Effendi ocupa el vostre lloch per voluntat de l' Assamblea.

— Però a mi... — tornà a dir Abdul-Hamid ab posat suplicant.

— A vos, ¿qué? Era precis sortir de dupfes. L' ex-sultá roig feu un esforç y formulà la suprema pregunta:

— A mi... ¿no 'm matareu pas?

Els delegats somrigueren. No, no 'l matarian. ¿Per que l' havian de matar, poguentlo tenir ben tancat a Salónica, rodejat de murallas y de guardias de vista, més segurs encare que 'ls murs de pedra?

— Es dir que no 'm matareu?

— No. ¿Pobre Abdul-Hamid!... ¿Poch sabia ell, en mitj d' aquell naufragi, de quina fusta era la débil taula que, contra 'ls desitjos dels Joves Turchs, li salvava la existència!...

Ara s' ha esbombat tot y cap inconvenient hi ha en repetirho.

El primer propòsit dels revolucionaris d' Abril va ser agafar al sultá roig y, sense perdre temps en processos ni tonterias, foradarli 'l cap ab quatre balas.

Pero, un que coneixia molt bé 'ls assumptos particulars de Abdul-Hamid va deturarlos.

— Si 'l matém — va dilshi — fem un disbarat que va a costarnos caríssim. El sultá té depositats en diversos banchs estrangers una pila de milions. Dipòsits aquestos rigurosament personals, ¿com els retirarem demà, sense la firma d' ell?

Heus aquí perque la vida del sultá destronat va ser provisionalment respectada.

Se tracta tan sols de ferli firmar la necessaria autorisació pera pòtser recullir els milions dipositats a Londres, a París, a Viena...

Quan Turquia tingui en son poder aquests diners... llavors se continuará la conversa comensada el 27 d' Abril a Yildiz-Kiosk y 's veurá, al cap de Abdul-Hamid, quin destí ha de donárseli.

STOP

TASCA REPUBLICANA

INS avuy, quasi exclusivament, tota l' acció de las forsas republicanas, ara agrupadas baix una sola denominació, ara divididas en sens fi de grupos, s' ha dirigit en consegüir una sola cosa: la restauració de la República a Espanya. Tota la

propaganda s' ha fet en aquest sentit; totes las energias s' han esmersat en treballar ó en suspirar per l' assoliment d' aquella finalitat suprema. Y en espera de que la República vingúes a nosaltres ó de que nosaltres conseguíssim portar la República, es tant poca la feyna, veritablement, positivament republicana, que s' ha fet, que gayre bé pot considerarse completament nula.

Si avuy desapareguessin els partits republicans de la política espanyola, no quedaria quasi senyal de la seva existència. Fora d' algunas reformas de carácter democrátich que ha conseguit introduhir en las lleys la pressió de la amensassa republicana, — reformas, però, que fora de la lley tenen tant poca virtualitat, com la d' aquest sufragi universal, encare avuy inadaptat a la vida colectiva, en la gran majoria de las terras hispánicas, — l' acció republicana no ha deixat senyal, no ha imposat la seva marca, ni a las costums, ni a las institucions del nostre viure públich.

Y es que 'ls republicans hem patit d' una extranya ilusió, que 'ns ha fet donar més importancia a la forma, al continent, que a n' el fons, en el contingut; a la paraula República, que a todas las reformas de carácter polítich y social que aquesta paraula encloü y simbolisa pera nosaltres. Y hem suposat, sense dirho explicitament, que l' única cosa de que 'ns deviam preocupar, era de fer que vingúes aviat la República, perque, ab ella, tindríam com a consecuencia totes aquellas innovacions que 'l nostre afany de llibertat y de justicia desitja. Y no hem fet

res de positiu, no hem orientat la nostra acció vers una obra actual renovadora, esperant que, l'endemà de tenir instaurada la República, ó bé aquesta ja 'ns ho donaria tot fet, ó bé trobaríem llavors tota mena de facilitats, pera fer substancia del viure col·lectiu, els ideals que son essencia y complement de la forma de govern republicana.

La táctica era errada y ha produhit aquesta terrible esterilitat de l'acció republicana, que tants deplorables efectes ha tingut, fins pera 'l fi únic que perseguíem els republicans: l'adveniment de la República. La tasca republicana no deu circumscriures a n'aquest únic fi, per dugas rahóns: en primer lloch, porque lo adjectiu de la República, tot el seu sentit democràtic, totas las sevas derivacions de llibertat política y de justicia social, tenen tanta importancia, tanta transcendencia, com el mateix principi de la forma de govern. Més encare: la República,

ca, en si, no es desitjable sino per las facilitats que aquesta forma de govern ofereix, al tractar de convertir en realitats positives, aquells ideals de lliberació y de justicia.

Pero cal tenir en compte que una part d'aquests ideals son convertibles en realitat desde ara mateix, mal que la forma de govern de l'Estat espanyol no sigui la republicana. Y aixó es vist desseguida. L'Estat no es un tot homogeni, de rígida contextura, que un sol centre directiu governa: es un compost orgànic, ab diferents centres de direcció y d'organización. De manera que pot considerarse l'Estat com una justaposició d'altres Estats més petits, fins á arribar á la unitat col·lectiva, el municipi. Avuy, dintre de l'Estat espanyol, aquests Estats secundaris son la provincia y el municipi. L'una y l'altre tenen certas facultats, molt migradas, avuy per avuy, d'organización y de govern. Pero aquestas facultats

s' ampliarán certament en avenir no gayre lluny. Y el deber dels republicans es apoderarse d'aquestas corporacions y fer obra liberal y democrática, aprofitant aquellas facultats. En una paraula, l'acció republicana ha d'orientarse en el sentit de procurar que, tan en la provincia com en el municipi, resulti de fet que 'l govern y l'organización de la vida local, lo mateix en el seu funcionament que per las institucions de caràcter col·lectiu que s'estableixin, siguin com si ja tinguessim instaurada la República.

Y aquesta es la millor forma de propaganda que poden adoptar, pera conseguir el definitiu implantament de la forma de govern republicana. Perque será una propaganda de fets y no de paraulas y res convens tant de la bondat d'una idea, com l'exemple dels seus resultats en la práctica.

D'altra banda, pera nosaltres republicans catalans, es l'única táctica que pot fer útils las nostras

energias. Perque nosaltres tenim el pes mort de totas las demás terras hispánicas, que faria consumir en dolorosa esterilitat las nostras forsas, si continuessim deixant pera l'endemà de l'adveniment de la República, el fer obra positiva de lliberació. El nostre interés está en conseguir, tant ab República com en sense República, que regim y organisem republicanament, ó sigui liberalment, democráticamente, la nostra vida. Y aixó de nosaltres no més depén el conseguirho.

J. PONS Y PAGÉS

Segons la moderna filosofia, Déu no es sinó un nom buyd que 's conserva pera pogerlo omplir á gust y voluntat dels seus explotadors.—Schopenhauer.

EL PEU D'ALTAR

El rector de la parroquia d'un petit poble rural, amargament se queixava cert dia á un mossén company de qu' en el poble 'hont vivia no 's veyia un mort en cinch anys, y es clar, sense gori-goris, ell s' esguerdava de fam.
—Escolta, va contestarli, l'altre capellá, intrigat: ¿que no teniu metje 'n el poble?
—No 'n tenim ni n' hi ha hagut may.
—Donchs, mira, fes els possibles de fé entendre al teu remat qu' es molt útil posar metje per si may s' está malalt, y tú veurás com si logras lo que 't dich, tindrás pa en gran: no 't faltarán may enterros, ni missas, ni funerals.

S. BRUGUÉS

PROCEDENT de Montevideo, ahont anys há residit, l'altre dissapte va arribar á Barcelona nostre distingit amic y correigionari el doctor D. Francisco Suñer y Capdevila, qui, com recordará el lector, figurá en la candidatura 'solidaria' pera diputats á Corts en las eleccions del 13 del passat Desembre.

El doctor Suñer y Capdevila, que ha sigut portador d'una forta cantitat, recullida al Uruguay entre elements indigenas y espanyols y destinada á la suscripció oberta pera erigir un monument al gran Pi y Margall, se proposa passar aquí una llarga temporada.

Benvingut sigui l'ilustre compatriota, al qui agrahim la visita que tingué l'amabilitat de fernes.

Aixó es cosa feta.

Al dir aixó, ens referim á la definitiva ruptura de 'n Sol y Ortega y don Alacandro.

La veritat es que la noticia no ha sorprés á ningú. Al contrari; si alguna cosa hi ha d'admirable en las relaciones entre aquests dos personatges... ó lo que siguin, es que 'l seu divorci no haji vingut més aviat.

Petulant l'un y més petulant l'altre; don Joan morintse de ganas de ser caudillo y en Lerroux posant en la jefatura totas las sevas ilusions, ¿com era possible que poguessin viure gayre temps en pau y armonia?

Ha succehit, donchs, lo que forsosament havia de succehir.

Ab lo qual els amichs de la política cómica encare hi hem guanyat.

Fins avuy no més se parlava de *lerrouxisme*.

Ara tenim *lerrouxisme* y *solisme*.

Dugas denominacions distintas.

Y una sola guassa verdadera.

¡Quinas horas d'angunia hem passat aquesta darrera senmana!

En Moret está malalt...

En Moret s'ha agravat seriament...

La malaltia de 'n Moret no té la importancia que se li suposa...

La malaltia de 'n Moret es més grave de lo que la gent se figura...

En Moret s'aixeca...

En Moret s'ajeu...

Per fortuna, á darrera hora ha vingut un telegrama que ha tranquilisat á tothom.

«En Moret—diu el *parte*—está perfectament bé. Totas las noticias que sobre la seva salut han circulat son despreciables infundis.»

¿Ho veuhén?

Es el destí de don Segimón.

¡Ni las sevas malaltias poden ser presas en serio!

Llegeixo:

«Si la expedició al nord d' Africa 's tira endavant, el primer tros de territori que s'ocupará es el cap Tres-Forcas.»

¿Tres forcas?

Massa forcas se 'ns figuran.

¿No saben que per penjarse ab una sola n' hi ha prou?

Vaja!

Dimecres—per fi!—va ser firmada la escriptura de construcció de la esquadra.

¡Qué content y satisfet deu estar *El Progreso*, ell que al votarse per las Corts els 200 milions que la esquadra ha de costar, tan entussiasmat va sortir pregonant la fausta noticia!

Tindrà esquadra, don Alacandro, tindrà esquadra.

Pot estar vosté tranquil.

Malas noticias

—¿Cóm' está la qüestió de la vaga?

—Que ja pots comensar á dir al forn que aixó de cobrar el pa va una miqueta llarch.

Mariano Foix
1909

Y dedicar un altre article com aquell, a la famosa sessió històrica.

Don Segimón ha fet declaracions de gran transcendència.

¿Saben què ha dit? Que si l'actual situació romp les hostilitats ab el moro, ell, en Moret, quan sigui Govern, farà immediatament la pau; una pau honrosa, que lo mateix deixi contents als moros que als cristians.

Se ven que allò de «el último hombre y la última peseta» del temps de la guerra de Cuba ha caygut en desús.

Val més aixís.

La llástima es que'l qui parla de pau sigui en Moret.

Dintre de sis ó vuyt dies, ¡quí sab què dirá el pobre senyor!

Potser se'ns presentarà més béliç y més farrucó que'l mateix Cid.

¡Son tan fermas y duraderas las sevas opiniones!

ARTÉS, 9 de juny

Fa pocs dies, uns quants propietaris varen cridar a una reunió general ab el fi de formar un sindicat agrícola, el qual havia quedat format ja, ab una sola sessió.

¿Y saben què va fer? Va comprar filtres pera vi, fent pagar al qui volgués filtrar un tant per carga. Vamos, Guindilla, ¿que no veus que ab els actes que comets cada dia desdoras l'hàbit sacerdotal que vesteixes? ¿Que, potser, me sabrías dir qui eran els dos detectives que varen venir dias enera posant una multa a n' els cafeters, de 250 pesetas, en virtut de la qual un dels tals va tenir que ser empresonat, per no poguer satisfèr dita quantitat? Potser que aquests detectives portaven per insignia una teula al cap?...

CAPELLADES, 13 de juny

Enfadat Deu ab las tremendas disidencias entre las dos tendencias dreta-clari... Vicaris y esguerra-clari... Rectó, que s'han creat en aquesta vila, dijous passat, per causa del temps y á fi de evitar, tal volta, un escándol fenomenal, degut als odis que existeixen entre abdués parts; no'ls va permetre que fessin la professó; pero ha donat el cas que avuy, á pesar de la voluntat del mateix Deu, l'han volguda fer.

Grans y pomposas festas se preparan per las novas fiestas que se celebrarán durant los dias 19, 20 y 21 del corrent mes en aquesta vila. En els festetjos hi pendrán part, á més de la orquesta «Valls» d'aquesta vila, la tant acreditada «L'Artística» de Barcelona y la companyia de Rómula de la mateixa.

Per lo tant li aconsellem que si está excitat de nervis, prengui algun calmant, y, de passada, que no'ls preocupi de lo que no li pertoca, puig, de no ferho aixís, ens obligará á que li cantem las quaranta, per més frescura que tinga en alguns cassos. Entesos, senyor pescador en sech?

Bona propina pera passar tranquilament las festas. ¡Ojo, travalladors!

SANT FELIU DE LLOBREGAT, 15 de juny

En aquesta població hi tenim un senyor bordegas molt gruixut, de cara farrenya, que no se li pot pas negar qu'és dels més trempats que puga haverhi; l'altre dia, perqué á la casa gran no li volgueren pagar els gastos de sas diversions, va enfilar-se dalt del cubell de las xerramecas y ¡ah, fillets! las empenygué contra quatre concellers, de mala manera, demostrant aixís tindrè molta lleugeresa pero falta de cultura. Puig las paraulas que la seva lengua embrutidora digué no foren altre cosa que insults per dits «enyors».

Per lo tant li aconsellem que si está excitat de nervis, prengui algun calmant, y, de passada, que no'ls preocupi de lo que no li pertoca, puig, de no ferho aixís, ens obligará á que li cantem las quaranta, per més frescura que tinga en alguns cassos. Entesos, senyor pescador en sech?

AMPOSTA, 13 de juny

Aquest poblé está donant cada dia probas als ensotats de que no está per moixigangas clericals, y aixís ho demostrá ab motiu de la processó de Corpus, á la que van concorrer una vintena d' homes, á pesar de las moltas influencias y pastissets y copas.

¿Que no se'n recordan de la de Sant Isidro, en la que també passá tres quartos de lo mateix?

Entre la munió de devots que figuravan á tant brillant y solemne processó podía divisarse una rata ab moltas lluyras de arginitat, que cridá poderosamente l'atenció, pel paper ridícol que desempenyava, donadas las circunstancias que... etc... etc...

¡Cóm está la societat!

SANT VICENS DE CASTELLET, 14 de juny

Ab quin gust van fer el carnestoltes els noys de la societat coral «La Estrella» per la professó de Corpus! Cóm se han cambiat las cosas!

Quan, per la diada de Carnaval, els noys de «La Estrella» volíen celebrar l'enterro del Carnestoltes y per culpa del mossén Florquilla no van poguer celebrarlo, el mossén devía pensar que pera fer tornar catòlica aquesta societat ho prenía malament, y vet aquí que pels dias de Pasqua de Resurrecció el mossén els va anar á festejar per si hi volíen anar y cantar las caramellas, y li van dir que sí. Hi varen anar y els va dar dos pollastres, y s'engrescaren tant ab els dos pollastres, que allavors el mossén ja no era dolent.

De aquesta amistat improvisada ha vingut que el mossén Florquilla va oferir á dita societat el pendó principal de la professó de Corpus. Al presentar la Junta papanatas á la societat la proposició del mossén, els uns volíen anarhi, altres no, originantes violentas disputas; fins que s'va passar á votació, qual resultat fou á favor dels carcundas.

Peró quan el nostre carboner va dir aixó al president de dita societat, ell havia de pensar que á la societat n'hi havia de tots colors, y que portaria rahóns; pero cá, aquests pagesets quan els parla un mossén, ne quedan embabiecats fins als ulls. Al igual que el treure els diners de la caixa per pagar els gastos de la professó llanera. ¡Llanuts!

Tant que vosaltres havíau fet perque no hi entrés la política, y vosaltres mateixos li heu ficada! ¿Que potser esteu cansats d'estar bé en el local que haguen de pendre part en manifestacions públicas? ¿Qu'és que no us recordeu ja del cas que us va passar per Carnestoltes? ¿Potser encare esteu tan atrassats de ignorar que allá ahont s'hi enreda el corch negre costa molt de treure'l? ¿Qu'heu volgut imitar al nostre arcaldé borreguero? ¡Ja'ls pahiréu bé, ja, aquells pollastres de Pasqua!

Y, per nota final, mereix un aplauso nostre poble per la determinació de no assistir á la professó, mirant ab despreci als dos cacichs que pretenen fer veure als vehins que no van units.

Ah, quan el catolicisme no sigui més que una vella superstició morta, ab quína estupefacció s'parlará de nosaltres que havém suportat aqueixa religió de torments y d'anulació! —Emili Zola.

¿Que hi torném?

—Amaneix las eynas, noy. —¿De qué s tracta? —D' aná al Africa. —¿A fer qué? —No ho sé del cert; no més sé que'l senyor Maura l'altre dia va cridar al qui s'cuyda de la caixa y sòls pels primers gastets de la broma que s' prepara, va demanarli un gratat de millions. —Sí que m'extranya, perque en Maura no es cap nen y sab que per la part d' Africa ara hi fa molta calor y no es prudent exposarse á insolacions. —Oh! Ja dín que per evitar desgracias ens en durém parassols. —La precaució m sembla manea. Potser fora més prudent endúrse para-castanyas ó para mormas. —¿Vols dir?

¿Crens tu que d'aquesta anada podém sortirne nafrats? —Jo no crech res. Sòls dich que ara, més qu' época d' aná al Riff, es temps d' aná á la montanya á respirar l' ayre fresch á la sombra d' un vell salzer, revolcantse en llibertat entre trago y caixalada. —Si'l Govern te sent d' aixó, t' agafa per la solapa y t' porta á la Celular. —No sabs que la sort d' Espanya, el seu únich pervenir ha estat, es y será al Africa? —¿S'f?... Donchs, me'n alegro molt. Però, acaba d' explicarte: el plan del Govern, ¿quin es? —Ja t' he dit que, ara com ara, de plan concret no'n té cap. Ell vol no més prepararse y tenirho tot á punt per si un jorn las circunstancias l' obligan á aixecá'l bras y deixar caure la grapa. —¿La grapa? —Sí.

¿Sobre las chumberas bravas, més provehidas de punxas que de fruyta aptofiable? ¿Sobre'ls riffenyos indómits, pels quals guerrejá y matarse es un entreteniment com el billar per nosaltres? —Cren, noy, que no es pas aquesta la cansó que á Madrid cantan. Espanya hi té molt que fer en las terras del nord d' Africa. El conveni d' Algeciras... —Vés, no diguis criaturadas. ¿Y'l conveni de la lógica, qual article primer mana pensá ab els assumptos propis avans d' arreglá'ls dels altres?... ¿No te'n recordas d' aixó? —Veurás, deixat de camándulas. Lo que t' dich es que'l Govern no s' está ab las mans plegadas y que si demá hi ha lloch per fer l' home per'llá al Atlas, el farà, estigan segur, el farà, y llavors, preparat á presenciar cosas grossas y á escampar per'questas plassas palmas y llorer. —¿Ay, noy! —¿Quíns llusions més cándidas! Lo que tindrè preparat no es pas llorer... —Donchs qu' es? —Arnica. C. GUMÁ

Las pelegrinacions, els miracles, la explotació de las grutas y de las ayguas maravellosas, la política de sagristia, tot aixó fa olor de funerals. Quan una religió no pot ja satisfèr un' ànima sana, senyal que s' dona per vensuda. —George Sand.

Perdent el temps

Fa pocs dies de la última Assamblea federal y prenent peu de las generosas iniciativas qu' en ella manifestaren las més distingidas personalitats del partit, sortiren de tots indrets veus entusiastas que proclamaren la necessitat d' arreconar tota mena d' arcaismes, plegar tota classe de capelletes y disoldre tota sort de vellos organizacions, pera constituir un robust y únich partit republicá de Catalunya, que lluytés vigorosamente en defensa de l' autonomia y de la llibertat.

La tan desitjada unió de las esquerras semblava un fet. Els elements procedents del vell catalanisme entravan resoltament al camp de la República; las agrupacions republicanas, fillas dels antics partits organitzats á la madrilenya, se mostravan cada dia més catalanitzats; uns y altres anavan escursant distancias fontense en un mateix amor á Catalunya y á la República. Faltava la sanció del poble á tan desitjada concentració y el poble parla d' una manera eloqüentissima en las eleccions municipals, donant vinticinch mil vots á la conjunció de las esquerras.

Las generosas iniciativas dels federals; la entusiasta adhesió dels nacionalistas; la espontánea conformitat dels progressistas y el noble concurs dels republicans de la Unió, rebían l' impuls formidable del poble sobirà, y lo que avants era sanitosa intenció dels directores, passava á esser completa satisfacció al manament imperiós dels dirigits. La formació del partit republicá de Catalunya contava ja totas las circunstancias precisas pera esser una hermosa realitat; la voluntat dels de dalt coincidía ab l' entusiasmisme dels de baix. La candidatura de la esquerra era una pregunta feta al poble; el poble responía ab un triomf sobiranament afirmatiu.

Peró han passat las eleccions, s' ha esvahit el goig de la victoria, y sembla que ja no quedi res d' aquells bons desitjos d' unió. Segueixen els vells partits distanciatos; cada h' guarda la seva part del botí; en lloch de generosas actitudes, semblan dibuixarse mal fonamentadas ambicions y gens justificables desconfiansas; qualsevol diria qu' hem quedat prou satisfets logrant debilitar las dretas catalanas. Si'nris contentessim ab haver anulat l' acció de nostres germans en Solidaritat, sense fer una ferma y potent forza esquerrana que la superés en acció, hauríam fet un fiach servey á Catalunya.

Convé donar satisfacció completa als desitjos de la opinió catalana, constituint aviat el partit republicá de Catalunya y aportantli tothom ben generosamente el seu concurs. Si no ho fem depressa y ben fet, en el pecat portarem la penitencia. Quan novament cridarém al poble, el poble'n girará desdenyosament las espatillas.

JEPH DE JESPU

¡L' ANGELET DE DÉU!

L' poble que no es méu, cad' any, per Corpus, tenen el vici de fer processó. Y dich el vici, perqué la tal processó no es més que un niu de malas pasions y un cau d' envejias. La vanitat y l' ambició, heus' aquí lo que fomenta'l senyor

rector ab aquest acte de paganisme hipócritament vestit de religiositat: Que si no será tant lluhida, que si'n será més; que si'l gremi de boters estrenará bandera, que si'l dels clavetayres, pera no ser menos, inaugurará pendó; que si nosaltres hi durém deu músichs, que si vosaltres dotzes; que si l' any passat Fulano portava'ls cordons, que si enguany li toca á Zutano;... un teixit de miserias en las que la presunció y l' orgull desbancan per complet tota mena de sentiments clericals.

Y una de las cosas que promou més disgustos, cada vegada, que hi ha processó al poble, es la vella costum de portarhi criaturas disfressadas de gent bíblica. Las mares pobres estalvian, s' están de menjar, fins s' empenyan la camisa pera que la maynada pugui fer goig en el seguici, el dia de la processó.

Aquest any, á la plats-y-ollas del carrer del Mitj li va donar la gana de ferhi anar á la seva noya, una mossota de set anys vestida de Samaritana; donchs, á la vehina del costat, la Milia bacallanera, li va faltar temps pera disfressar al seu marrech d' Angel Exterminador, y aixó que no més puja tres pams de terra, que tot just per la Mare de Déu d' agost complirá'ls tres anys... l' angel de Déu!

—Y quína monada!... ay qu' es bufó!—exclamavan las donas del carrer quan, allá á las quatre, va sortir de casa acompanyat de sa mare, que tota toba'l portava á l' iglesia pera que'l vicari mossén Mi-quelet, que feya d' arreglador, li destinés el lloch que li pertocava.

La processó, que havia de seguir un curs llarch y pesadísim, va sortir ab més de tres quartos de retrás. L' ordre, si fá ó no fá, era'l de sempre: Tres municipals, els gegants, sis ó set gremis ab bandera y música, dos col-legis particulars, una escolanía cantant, quatre hijas de Maria mudas ó que devían mudar, perque no cantavan may, un piquet de serenos, un altre piquet de la «Creu-Roja», més societats, més gremis, uns quants aprenents de capellá, y la Custodia.

Las criatures disfressadas anavan entremitj, ara una, al cap d' un rato un' altra, amenisant la monotonía del conjunt, á tall d' olivetas. Y, com qu' en un poble tothom se coneix, la gent, sobre tot, las donas s' hi fixavan desseguida.

—Mira, tu, la del apotecari... va de Magdalena! —Ay, quin Sant Antoni més aixurit!... —Goysa, la mocosa de ca'n Llebra... ¿de qué va?

—Santa Llúcia! —¿que no ho veus?... De Samaritana, donal! —Y aquella que porta la creu?... No es pas Jesús... —Es Santa Ularia, ximple!... Pero el que va donar el gran cop va ser el fill de la bacallanera.

—Ay Senyor!... Mirén l' angelet de Déu!... Si tot just camina, pobriçó!... Quína monada!... Vaya una ocurrencia la bacallanera, també!...

Aquestas eran las exclamacions que de totas las bocas sortían al veure passar aquella faluguetá minúscula, el més petit de tots els noys que hi anavan, tiesso, ab el sabre dret y las aletas blancas á l' espatlla, ensenyant la nuesa de las sevas cametas raquíticas y voléyantli al cap una munió de hermosos cabells rossos naturals.

Y la bacallanera, que anava seguint, també, el curs, vigilant á distancia al seu filllet per si li succehia alguna cosa, sentía ab vanitat de mare las alabansas que'l poble prodigava al Angel Exterminador.

Aquell «ay, l' angelet de Déu» li entrava cor endíns ab joia íntima y més que en el seu fill, trobava la satisfacció en si mateixa, orgullosa d' haver tingut tant bona pensada y d' haverla sabuda portar tant felisment á terme.

Al Angel Exterminador li anavan els mochs cara avall. El pobret, ab el mal dia que feya y ab tant esperar á peu dret á la porta de missa, s' havia encostipat de mala manera, y no portava mocador perque, com que'ls ángels no duhen butxacas,—que aixó la del bacallá ja ho sabia,—no n' hi havia fet posar á n' el vestit, y tampoch hauria sabut hont ficarse'l.

Avisada per un sereno de gran gala, la mare va corre á mocarlo; trencant la filera de gent ab atxas y plantantse d' un salt al seu costat, s' agenorá als seus peus agafantli'l nasset ab el mocador dihentli: —Sóna, fill meu!... Sóna fort!... Més fort!...

El xicotet aprofitá aquesta ocasió per dir á sa mare que tenia gana. Naturalment, jo n' havia de tenir!... Si ja eran las vuyt tocadas, y els altres vespres, á las set, ja havia sopat y resapat, y molts dias en aquella hora ja li havían fet mastegar el pare-nostre d' anar al llit... No sols debilitat, sino cansament y son y rabia era lo que sentía.

—Tinch gana!... Tinch gana!—Somicava'l bordegas.

Una piadosa vehina, l' adroguera, al sentirho, va sortir ab un crostonet de pá y un tall de butifarra negra, per trencarli'l mal de cor. La bacallanera s' hi va oposar enérgicament:

—Fugid d' aquí!... y ara!... ¿que us pensen que faig papers ridícols?... Vés qué semblaria un Angel Exterminador menjant butifarra!...

—Tinch gana!... Estich cansat!... repetía la criatura, que ja no podia més.

La mare, allavors, li va allargar un altre caramello y va dirli posantse seria: —Qu' ets cremador, noy!... Y dirigintse á un desconegut que tenia al costat va afegir:—Miréu que fa pervaricar la canalla!... Tu fésme consumir l' ànima, que ja veurás quan serém á casa, quinas ancas te posaré!

En aixó, un de grandassot que anava de Jesús, ab la creu al coll, condolgué dels plors de la criatura, va allargarli la mà y l' Angel Exterminador va ampararse ab Nostre Senyor de bona gana.

Peró no hi va valer la protecció de Déu; y el fill de la bacallanera vinga plorar. Pobret, li havían posat unas sabatetas molt bonicas pero molt estretas y ab una sola prima, prima com un tel de ceba que permetia que las pedras se li clavessin als peus, qu' era un martiri.

Ja era ben entrada la nit y encare faltava un bon tros per arribar la Custodia á l' iglesia, pero va girarse un ventot fresch y humit, que no era del temps, y alguns dels concurrents al seguici apagaren las atxas y comensaren á desfilar dissimuladament per dreta y esquerra. A lo millor, per una cantonada, sortia un pare misericordiós qu' estirava pel brasset á un minúscul Sant Joan, y carregantse'l á coll, á n' ell y al bè, exclamava resolt: —Au, á casa! S' ha acabat!... ja n' hi ha prou de processó!...

Al Angel Exterminador no'l recullia ningú. Sa mare estava empenyada en que seguís el seu calvari fins á la fi, fins á la mateixa porta de l' iglesia. No per gust, ni per res, sino perque allí á la vora hi vivia una parenta del seu home, ab la qual no s' tractava feya anys, y volía demostrarli que sabia distingir y alternar, y que tenia deu duros per fer lluhir el noy, y per gastarse'ls com y quan li donava'l gust y la gana.

Peró, abans d' acabar-se'l curs, encare va sofrir un altre contra-temps la venturosa bacallanera; un contra-temps que va omplir d' esglay á tots els que varen presenciarlo:

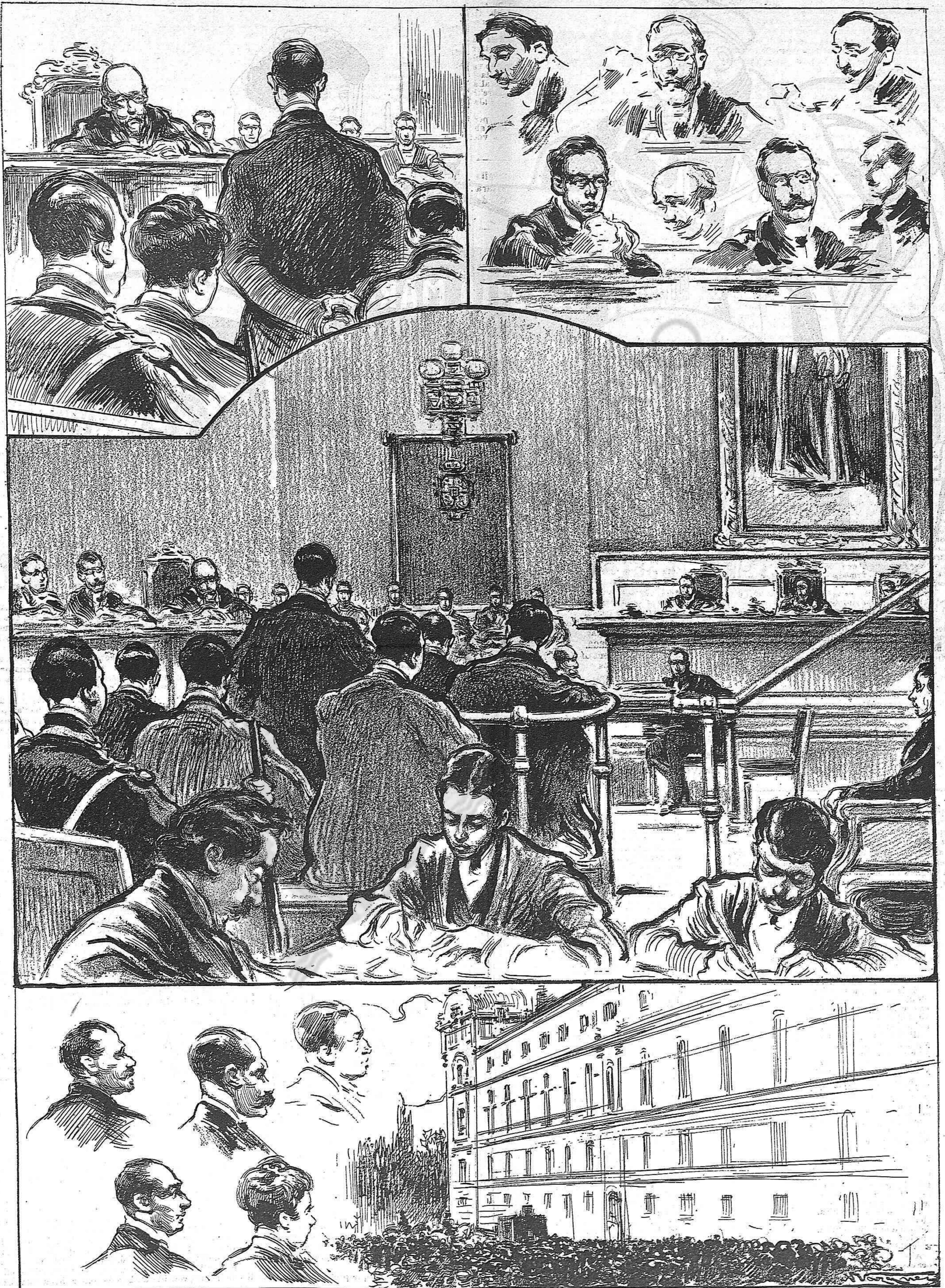
A un dels de la processó que anavan al costat del baylet, va trencarseli l' atxa y la flama va tocar casualment una de las aletas del Angel, que comensá á succarimarse de la punta ab perill de propagarse el foch al vestit. La Samaritana, la mossota de las plats-y-ollas, hi va córrer amatenta ab el cantiret que duya plé d' aygua ab sucre, y li va abocar tota al damunt; y un home va treure's diligent l' americana y cobrint ab ella l' esquena de l' infant va evitar potser una desgracia.

El pobret men se va espantar tant, que no va poder arrencar el plor fins que sa mare'l va estovar ab un cop fort al clatell y duas ó tres catxetas á las galdas.

No sé si va ser el cansament, els caramellos, la mullena, el vent, el fret, la debilitat, el susto del foch ó tot plegat, la qüestió es que'l filllet de la bacallanera, aquella nit, no va tenir esma d' empassarse res ab tot y la gana que'l havia fet plorar dugas horas abans y que per fora havia de tenir.

Y aquell angelet-de-Déu, aquella monada que tothom havia alabat tant á la processó, l' endemá no va poder anar á costura. A mitja tarda'l varen tenir que ficar al llit ab una febreta que donava bastant de cuidado.

La vista del procés d' Hostafranchs

Interrogatori d' un processat.—Advocats defensors y acusadors.—Aspecte general de la sala durant la vista.—Els acusats.—El cotxe celular al arribar al Palau de Justicia.

(Apuntes del natural, per N. VAZQUEZ)

L' auto está á punt

—Apa, noya; puja y en marxa.

—En marxa; pero t' adverteixo que segons per quín camí 'm portis, baixaré desseguida... ó 't faré baixar á tú.

Després, la cosa va anar com una seda: Dos dies á 40 graus y décimas, una nit de desvariejar, un vómit copió, una meningitis com una casa, y l' *angelet-de-Déu* se 'n va volar al Cel...

Ab alas y tot, perque la mare, consegüent ab els seus sentiments religiosos tant com ab la seva vanitat, va volguer qu' enterressin el fillet de las sevas entranyas ab el mateix vestit d' anar á la processó.

JOAQUIM AYMAMI

La nostra penya

En la penya que formém els diaspates á la nit en el café en que 'ns trobém ab molt gust ens hi esplayém cadascú en el seu sentit.

Hi ha paletas y pintors, y guixayres y fusters, y dependents de comers, vestint aquests de senyors y 'ls altres vestint d' obrers.

La taula, encare qu' es xica, la forma rodona té, y aixó permet, si una mica cadascú se sacrifica, que tots hi capiguém bé.

Tabaco, tant se 'n constúm, que semblém mals esperits embolcallats per el fum, y més els que per costum fuman sòls escanyapits.

La conversa que s' entaula interessant sempre n' es; tots hi prenem la paraula: de modo, que nostra taula té l' aspecte de congrés.

Unas voltas se fa crítica, ab llògica espatarrant, de lo que se 'n diu política, que la fan esser raquítica els vivedors que la fan.

Altres cops discussió s' arma per coses de religió, que á tots tenen en alarma,

considerantla com arma de lo fals contra la rahó.

Son els problemas socials els que millor ens ocupan, perque han de guarir els mals del actual regimne fals que á la humanitat preocupan.

D' entre tots n' hi ha un qu' evidencia que pel saber no es apàtich, y parla ab tanta conciencia de las cosas de la ciencia, que 'ns apar un catadràtich.

Altre, cercá pau y sort per las *deliciosas* terras d' América, ab tal dissort, que aixís que entrava á un nou port s' hi armavan rahóns y guerras.

Algun altre 'ns atestigua que á Cuba servint ha estat y ab descripció gens exigua conta fets qu' en la manigua li han succehit sent soldat.

No hi ha allí dreita ni esquerra; son bons sempre 'ls millors plans d' aquell que 'ls fa bé y no s' erra y, com tots som de la terra, som sobre tot catalans.

Dediquém també á la premsa las degudas atencions y 'l nostre esperit se llença á la fruició més intensa de diaris y ilustracions.

La música 'ns distreu; pero, fills, si Napoleón á sentirla allí venia, prou la calificaría de soroll més lleig del món.

El pianista ja s' esmera en tocar y 's veu que 'n sab, pero, us ho dich ab quimera, el piano es una caldera que arriba á fer mal de cap.

No hi ha may cap diferencia que 'ns fassi sortir de test; si s' inicia una pendencia, un diu alguna ocurrencia que 'ns fa riure, y ja está llest.

En las taulas més vehinas els que hi ha troban esplay en jochs que alsan serracinas per si 's fan malas *joguinas*; nosaltres no juguém may.

Si la vianda está massa alta,

si son molt cars els lloguers y fins un céntim fa falta, jén joch que cega y exalta ens hem de jugá 'ls diners?

A quarts d' onze algú ja pensa en desfilir poch á poch: el qui 'l seu jornal defensa y ben dematí 'l comensa, molt més aviat se 'n va á joch.

Perque allá en la nostra penya tots tenim el noble impuls del treball, puig es 'l ensenya del progrés, ab que 's desdenya als ignorants y als ganduls.

S. ALSINA Y CLOS

Las cosas de Madrid

PARLEM del Madrid oficial; del Madrid que mana y disposa; del Madrid que maneja els interessos dels espanyols á gust dels quatre amichs que tenen més influencia ó que inspiran més simpatía. No volém parlar del bon poble de Madrid que ademés de patir la mateixa enfermetat del centralisme, té la desventatja sobre 'l reste d' Espanya de no poguer queixarse, perque semblaria que digués mal de sí mateix.

A Madrid no veuen las cosas més que del cantó que 'ls las ensenyan els interessats en que 's fassin las cosas al revés. Un dels molts exemples que podrian citarse es lo que passa actualment ab lo dels olis de llevors, objecte d' una injustificada campanya per part d' alguns comerciants d' oli d' olivas.

Ab el pretext de defensar els interessos de la producció olivarera, que no están amensats per ningú ni sofreixen cap mena de crisis, alguns especuladors que havian adquirit partidas á preus exagerats y temían esguerrar el negoci, remogueren cels y terra pera evitar la probable competencia dels olis de llevors, si volían mantenir els preus anormals de l' oli d' oliva.

No tenían rahó en lo que pretenían, perque ordi-

nariament la escassa diferencia de preus entre 'ls olis industrials y els olis bons d' oliva no donan lloch á engany, barrejas ni competencias; no tenían motíu, perque 'ls olis de llevors no s' utilisan casi pera res més que pera usos industrials, y si en algun cas serveixen com á comestibles, es pera millorar als d' oliva fentlos útils pera la important industria de conservas; no hi havia fonament en sas queixas, perque 'l perill d' una baixa natural en els preus de l' oli, no podia venir més que dels preus reguladors dels mercats d' Italia y Fransa, y el medi de sostenirlos el tenen á la má els culliters millorant el cultiu y l' elaboració dels seus olis; pero, precisament perque las queixas dels comerciants no tenían rahó, motíu ni fonaments de cap classe, el ministre d' Hisenda va manar d' R. O. que fossin desnaturalisats casi tots els olis industrials á la sortida de fábrica y el ministre de la Gobernació va decretar que no hi havia altres olis alimenticis que 'ls oli d' oliva.

Ha sigut inútil que 'ls perjudicats reclamessin, invocant que á tot arreu del món s' utilisan els olis de llevors, ó las sevas barrejas ab els d' oliva, pera l' alimentació, y que 'ls mercats consumidors més importants y de gust més refinat prefereixen els olis italians y francesos, producte d' un intelligent *coupage* fet ab els olis espanyols principalment y els olis de llevor; ha sigut en va el poderós argument de que las industrias derivadas exigeixen els olis de llevors completament purs, perque d' altre modo ni las farmacias poden utilisar l' oli de ricino, ni els pintors el de llinosa, ni altres industrias els d' ametllas dolsas, nous y avellanas; no han valgut cap dels incontrovertibles arguments exposats als ministres; aquests se limitan á prometre que ja estudiarán millor l' assumpto, reconeixent per avant que tenen tota la rahó dels industrials, pero excusantse en l' obligació de protegir una producció nacional.

Y aixís, pel sol motíu de donar gust á quatre comerciants que tenen por d' esguerrar un negoci; sense el pretext d' una crisis que afortunadament no existeix; malgrat no queixarse els agricultors oliverers, que tenint major interés que 'ls especuladors, demostraren en l' últim congrés de Tarragona no sentir tirria de cap mena á la fabricació d' olis de llevors, considerantla més com á bona colabora-

dora de sos interessos que com á mala enemiga de la producció d'olis d'oliva; á pesar de posar en perill una industria forsa important que dona vida á molts milers obrers y que paga al Estat una grossa contribució, se mantenen en vigor midas y disposicions injustas, lleugerament presas, y s'afian unas lluytas insanas entre uns interessos, els agrícolas y els industrials, que deuen anar sempre perfectament agermanats.

Pero aixís van las cosas á Madrid y aixís deuen haver d'anar quan las sufrim ab tanta paciència els espanyols.

DELFI ROSELLA

Preguéu á Déu, qu'ell vos escoltará, diuhen. Y tothom sab que 'ls muts de naixensa, per forsa han de ser sòrts.—***

Els obrers y las dietas dels diputats

Es parla de que 'l president del Consell de ministres d'Espanya senyor Maura té 'l pensament de presentar á las Cortes un projecte concedint dietas als diputats. Ab aquest mo. iu la premsa ha discutit la conveniencia ó no conveniencia de concedir las dietas. Y s'ha donat el cas de que mentres la premsa barcelonina s'hi ha mostrat conforme, la premsa madrilenya s'hi ha manifestat hostil. ¿Será aixó degut á que la concessió de dietas als diputats minvaria el número de senyors de Madrid, de *cuneros*, que agavellan la majoria de las actas de representants del país? Es molt probable.

Nosaltres som decidits partidaris de la concessió de dietas als diputats, dietas que existeixen en molts Parlaments del món, entre ells el de França y que están á punt d'aprovarse á Italia. Creyém, en general, que aixó es una cosa democrática y moralisadora. Y ens sembla oportú tractarse en aquesta secció, desde 'l punt de vista dels obrers.

Els obrers partidaris de l'acció política son els qui més interès haurían de tenir en la concessió de dietas als diputats. Actualment, y ma' grat el dret legal de tots els ciutadans majors d'edat á es. er elegits diputats á Cortes, els treballadors quedan excluits de la representació parlamentaria. De primer, els obrers troban grans dificultats pera atendre als gastos naturals de la campanya electoral. Més aquestas dificultats poden esser encare resoltas per las organiscions proletarias, á las quals no 'ls es imposible reunir las sumas necessarias. La dificultat més grossa está en que l'exercici del càrrech de diputat es incompatible ab la vida de treball de l' obrer y ab la seva escassetat de recursos pecuniaris. Pera 'ls obrers no residents á la capital la dificultat devé insuperable. ¿Com es possible que un obrer fassi viatges á Madrid y visqui temporadas á la cort sense treballar? Ab diners particulars aixó es imposible. Y destinar diners de las societats políticas ó sindicalistas pera aqueix objecte té, fins quan hi ha prou diners, inconvenients gravissims. Així resulta, en la práctica que 'ls obrers—com totes las personas que no siguin ricas—no poden esser diputats. Y heus aquí que tota una classe social, la més nombrosa y la més necessitada d'una acció social reformista desde 'l Parlament, queda fora d'aquest, excluida antidemocràticament. La conseqüència d'aixó es que en aquells llocs hont la classe obrera té forsa suficient pera triomfar en las lluytas electorals, ha d'anar á cercar tots els seus representants parlamentaris entre la gent intelectual, entre 'ls obreristas burgesos, cosa que está exposada á notoris inconvenients.

Per aixó á tot arreu hont aquesta qüestió s'ha plantejat, els socialistas s'han declarat obertament favorables á la concessió de dietas. Mercés á n' ellas, els obrers més humils y de més precaria situació económica están en condicions d'esser elegits diputats y d'anar al Parlament á defensar els ideals y 'ls interessos del proletariat. Ademés, els socialistas, entre ells els espanyols, tenen la excelent costum, tant injustament censurada, de retribuir els càrrechs del seu partit que representan feyna y ocupació d'horas. A França, hont els diputats socialistas cobran, lo mateix que 'ls altres, 15,000 franchs anyals, la caixa del partit percebeix una part d'aquestas dietas.

Nosaltres creyém que 'ls obrers espanyols partidaris de l'acció política, han de defensar la concessió de dietas als diputats. La cosa es equitativa, moralisadora y democrática. No hi vol dir res que sigui el govern de don Antoni Maura el que presenti el projecte á las Cortes.

A. R. y V.

El doctor Farr, metje psicólech italiá, ha fet un estudi sobre 'l preu de las personas, calculant lo que 'l individu val economicament.

Y diu que una criatura acabada de neixre, á pesar de ser el *tesor* dels seus pares, no val més enllá de vinticinch duros. Y encare aixó si es fill d' obrers ó negociants, que si ha nascut en casa de propietaris ó rentistas no val quasi res.

Quan el noy té deu anys, s'estima en cinquanta duros.

Dels divuyt als trenta anys val unas quatre mil

pessetas, qu'es, segons ell, el *sumum* de lo que pot valer un home.

Després el preu disminueix, fins que, passats els setanta anys, el doctor Farr, tot lo més que d'un home n' dona son dotze pessetas y mitja.

A Nancy va succehir no fa gayre un cas curiós. S' havia detingut un tren de pelegrins que anava á Lourdes y tothom havia baixat á la estació. Entre aquests hi havia un malalt que 'l duyan en una llitera.

Quan vet aquí que 'l quefe del tren crida: —Depressa! Depressa! Que aném á sortir desseguida!

Y allavors va venir el cas miraculós. El malalt de la llitera s'aixeca d'una revolada y 's posa á corre cap al vagó.

Era tal la seva fé que avans d'arribar á Lourdes ja se li havia curat el dolor de las camas.

Un frare, tot enrabiat, aconseguix á un bordegás. —Ah, diable!... Ja t' donaré jo, venirme á robar las cireras del hort.

—Ay ay, ¿no va dir vosté mateix que Deu va crear els fruytes de la terra pera tots els homes?

—Pels homes sí, desvergonyit; pero... no per las criaturas.

D' historia sagrada: Sant Dionís, aixís que 's va veure decapitat, va cullir el seu propi cap y 'l va besar varias vegadas.

Un alumne, intrigat: —Y ab qué 'l va besar?

—Calla!... Els noys no han de ser impertinents!... La fé no 's discuteix may!

LA CREU

Cristo, de fusta la portá á l' espatlla; d' or, sobre 'l pit, la d' el seu successor.

Pels capellans el símbol es claríssim: ells la miseria han transformat en or.

Selvaggio.

FINS els carlistas, generalment tan units y disciplinats, se barallan y 's diuhen cosas lletjas.

El de sempre: qüestió de personas. Pera substituir á n' en Barrio y Mier, qu' está gravement malalt, el Senyor R. ha nomenat jefe al diputat Felú.

Y 'ls carlistas no 'l volen.

De lo qual se 'n dedueix que l' autoritat del R., quan als seus no 'ls dona gust es com un zero á l' esquerra.

Lo de concedir dietas als diputats sembla que va vent en popa.

En Maura ha pres de bon grat l' idea, perque així, cobrant—diu—podrán ser diputats fins las personas de més humil posició.

Si la cosa 's tira endavant tal com ara está plantejada, el sou que cada diputat cobrarà serà el de 25 pessetas per sessió.

Certament, més cobran altres personas que legislan menos.

Pero sigui com sigui, Deu n' hi doret!... ¿25 pessetas!...

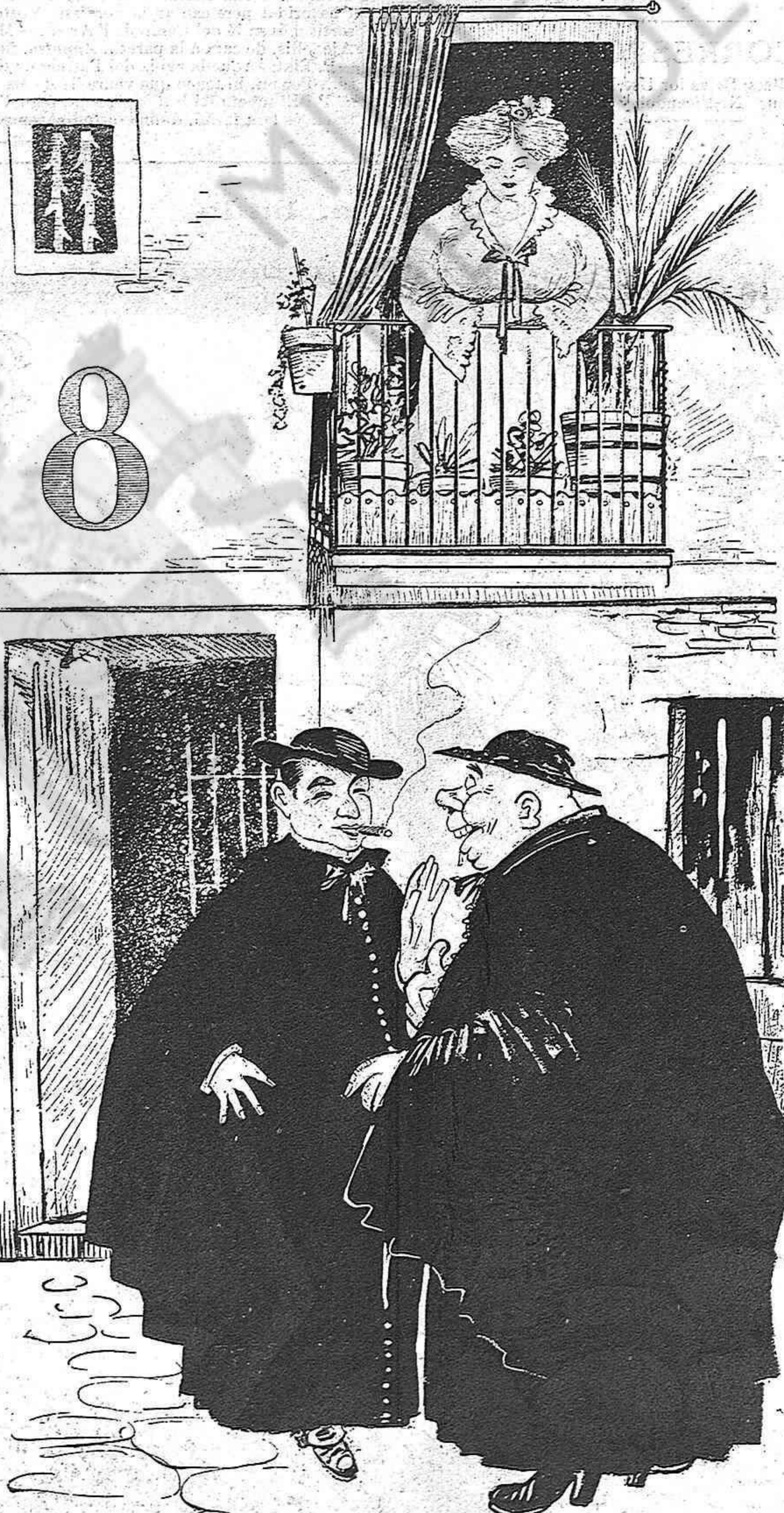
Vés si l' Azzati fent d' italiá las hauria guanyadas may en sa vida...

Hi ha 'l projecte d'instalar aparatos de calefacció en el saló del Congrés.

No sabem que 'ls diputats patissin fret en el Parlament.

Perque, encare que al pich del hivern hi hagi allí

Després de la festa

—Dígam la veritat... ¿Cóm ha anat aquest Corpus?
—Psé!... Déu n' hi doret.

una lleugera corrent d' ayre, á un se li ocorreix desseguida:

—¿Ab tants càps-calents com açudeixen á las sessions, encare necessitan escalfarse?

Sobre tot els mens gòtics de la majoria, com per exemple l' Azorín, ¿encare no tenen prou calefacció ab las senyoretas invitadas que van á sentils'hi cantar l' *aria*?

Aquell ministre tan fresch que continúa desempeñant la cartera d' Estat asegura que no s' acceptará la dimissió del diplomàtic Merry del Tan-se-Val.

Y ¿may dirían per qué?

Perque diu que aixó seria dir que 'l govern aproba la conducta del Marroch.

Senyor Allende de la Salazón, vosté deu ignorar un ditxo catalá...

Aquell que diu: *La rahó, á un moro.*

Diu que, á Valencia, han donat un banquet á n' en Vinaixa...

Ell més s' hauria estimat un *banch*... ab una gran caixa.

Entussiasmat ab l' idea de celebrarse á Barcelona un Congrés de Régim Municipal, el bisbe de Vich ha escrit als membres de la Comissió organiscadora del mateix felicitantlos y aportantli la seva cooperació.

Tant es aixís, qu' en la mateixa carta 'ls promet ja que 'ls enviará alguna cosa.

¿Qué diable 'ls deuré enviar el bisbe de Vich? ¿Una llangonissa?

Dijumenge passat era 'l sant de n' Maura.

Com de costum en tal diada, foren molts las visitas de ministres, senadors, diputats y *peicis menutts* que va rebre D. Antón.

Agrahit y obsequió á la vegada, ell ofería als seus correligionaris una copa de xampany, y aquests l' alsavan brindant per la prosperitat del partit y facilitant el seu concurs pera que 'l furró maurista s' eternisí *indefinidament*.

De modo que la cosa va passar de felicitació. Va ser una felicitació y una *facilitació*, tot d' una pessa.

Per assistí á un casament dijós-arribará en Maura...

L' Amo Toni, ja se sab, ó cau... ó bé ajuda á *caura*.

Durant la vista del procés sensacional. Un del públich, al sortir de la tercera sessió:

—No sé... Hó veig molt fosch, encare tot aixó.

Un segon: —Més fosca era la carretera d' Hostafranchs, el dia de avtos.

Un tercer: —Just!... Y per acabar de ser fosch, mireu, el Sol se 'ns ha eclipsat.

Citeume una sola nació que no hagi caygut en visible decadència baix un govern teocràtic.— *Necker*.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA I.—*A vi la.*
- 2.ª ID. II.—*A de la.*
- 3.ª ID. III.—*Am pa-ro.*
- 4.ª ID. IV.—*Do na-ta.*
- 5.ª BALDUFA NUMÉRICA.—*Camilo.*
- 6.ª ANAGRAMA.—*Parlar—Farral.*
- 7.ª ROMBO.—
E
R O S
R O D E S
S E T
S
- 8.ª CONVERSA.—*Mattas.*
- 9.ª TARJETA.—*Eduardo Garbin.*
- 10.ª GEROGLIFICH.—*Tres graus sota zero.*

Han endevinat totas ó part de las solucions corresponents al número anterior, els caballers: Miquel Masalle- ra, José Utset (a) Fil-ferro, King, N. Picandol, Henrich Solé, Un del Alt Empordá, S. Clós Figuerenç (a) El Tremendo, y Un comicí tronati.

XARADAS

I

Consonant es la primera, una negació segona, temps de verb la dos-tercera y el total un nom de dona.

PEP SERRADELL

II

La primera una vocal, mineral la invers-segona, la tercera-invers igual, y un carrer de Barcelona te donará el meu total.

R. MARCÉ

III

Es una vocal primera y musical la segona, á la cuyna hu-tercera y tot part de la persona.

JOSEPH SUMELL

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horizontalment: Utensili de vici; 2.: Utensili de billar, y 3.: Enfermetat.

MANEL SOMS

INTRÍNGULIS

Buscar una paraula tal, que trayentli una lletra del davant, cada vegada dongui el següent resultat:

- 1. Ne fan en alguns teatros.
2. Fruyta d'estiu.
3. A las masías.
4. Estat del cel en certs casos.
5. En las cartas.
6. Consonant.

MIQUEL CORTACANS (Llegidor de LA CAMPANA)

ANAGRAMA

Servint a casa la tot la meva raspeta, un día va trencar una total que tres pessetas valia.

N. O. Y. (NOY)

LOGOGRIFO NUMÉRIC

- 1 2 3 4 5 6.—Célebre barítono.
6 2 3 4 2.—Nom de dona.
4 3 6.—Carrer de Barcelona.
1 5 6.—Aliment.
4 5.—Nota musical.
1.—Consonant.
3.—Vocal.
5 6.—Preposició.
4 5 1.—En las barcas.
5 3 4 2.—Planta.
1 5 6 2.—Home polfíich.
2 6 2 4 1 2.—Aplaudit pintor.

R. A. (a) PAU DE LAS CALSAS CURTAS

CONVERSA

- ¿Sabs que ho trobo car, María?
-¿El qué?
-Lo que acaban de portarme.
-¿Qué es?
-Rumfa bé, que ja t' ho he dit.

PERE CORTACANS (Llegidor de LA CAMPANA)

TARJETA

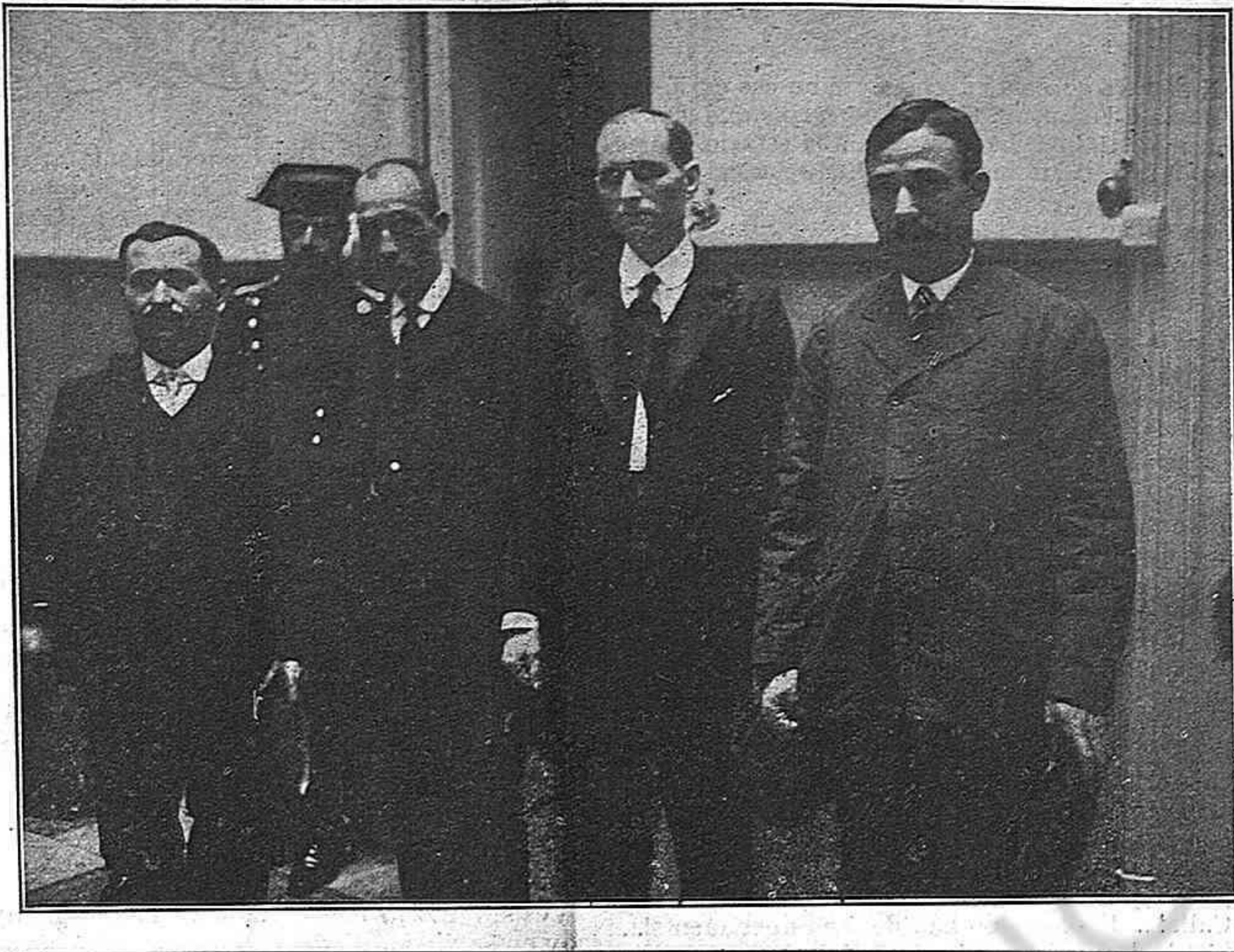
A. PENA GIRALT
GENIA

Formar ab aquestas llettras degudament combinadas el nom d' un edifici públich.

R. MESTRES (Un dels Mirallets)

LO D' HOSTAFRANCHS

Els quatre principals processats

Miranda, Matamala, Soriano, Pujol.

GEROGLÍFICH

A
P
LE LE
ME ME ME

ANTON QUER RUCALBOS

CORRESPONDENCIA

Caballers: Salvador Ustrich, Miquel Masallera, King, M. Josaus, N. Picandol y Un cornut d' Esparraguera: No val.

Caballers: Paquito, A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona, Joseph Casas (a) Esparteret petit, R. A. (a) Pau de las Calsas Curtas, J. Massaguer S. (a) Artiller, Miquel Serrat y Camps, Ramiro Espinosa y Espinosa, Un comici tronati y Telm Resclosa: Vingan!

Caballers: Joan Jaulent: Ab aixó ens hi trobém molt sovint. El més perjudicat en aquestes cassos es el mateix bromista ó rata literari.—Retampuro: Es inútil; Déu no l' ha cridat pera cantar la verdissa. Vosté no deu haver sortit més enllá del Camp de l' Arpa.—Mossén Ballena: Ajenollis, de cara a la paret... Apunten, fuego... Brrrom! —P. Elat: ¿Aquella gabia del Passeig de Gracia?.. No ho sé... Per mi, hi tenen que veure ls de La Reixa.—Lluís S. P.: El sonet está ben engiponat, pero l' assumpto que tracta es tant íntim, d' una íntimitat tan particular y tan

seriosa, que jo de vosté no l' encomanaria a cap periódich festiu. Las cosas massa familiars van bé en un libre, en un álbun... Es consell desintererat.—Fidel Delfi: Olé, per la constancia y l' ánsia y la conseqüencia!... —P. V. C.: S' esperessin tant las llebras!—Joan Borrell Sarret: La forma es molt acceptable. Llástima de l' escassa intenció que tanca. Hauria de dir quelcom més interessant, el fons, que no resulta prou cómic per passar per humorístich, ni prou profón per passar per seriós. —M. Urda: El dibuixet es dolentet. Oh, y el cas es que l' lema es d' alló més bonich. Vosté fa al revés de la majoria dels artistas de per aquí, que no tenen gens de gracia en els assumptos y, en cambi, dibuixan bastant malament.—P. C.: Vaja, ja era hora!... Encare no haviam disfrutat del bell riure, avuy:

Es del vici corromput y li diuhen en Tururut... Ja-la! Ja-la!... ¿Es dir que li diuhen en Tururut?... Els que li van posar el mal nom no van estar acertats: Aquest senyor s' havia d' haver dit Rigi.—J. R. Warner: ¿D' hont ho ha tret, vosté, tot aixó?.. Donchs miri que, tant si es de n' Vicentet Garcia com de vosté, no m' acaba de resultar.—Nas Tapat: ¿Hont va ab aquest dibuix tant pornográfich? Vaya un adolescent n' hi ha de vosté, senyor sacerdot del temple d' Afroditá!—Tulinarru: D' aixó, avans, se n' deyan versos epigramáticos: —Vols amor?

—Cá! Vuy un ral per comprá una paquetilla! Però avuy, per fortuna, ja no s' estilan. Ni s' estilan tampoch las paquetillas de ral, que, d' ens de l' Arrendataria, valen 30 céntims. Vaja, tingui, fúmin un de 45, y deixi descansar un rato la ploma.—Un manresá del any vuyt: Amagueu el pá, que puja la gana!—Giovanni: Ringrazio a Lei la sua buona intenzione, má i suoi versi non fanno per casa.—Ll. B. y Bou: Aixó de dir a una dona ab la qual no hi ha hagut concomitancias: jo t' hauria fet mare, es molt assegurar. Ey, dispensi que m' figui en varas d' onze camisas... Per altra part la íntima está molt bé, y s' publicarà.—Andreu Grau: Si conta las sílabas, fíxis en el tercer y quart vers de la segona estrofa: l' un sembla en Collasso y l' altre en Romanones. Fora aquestes petis defectes, veu, la composicion seria digna igualment de la panera.—Krang: Es poca cosa. Però no s' espanti: endavant y fora. Es a dir endavant, endarrera. No m' recordava que parlava a un Krang.—Ton Pep: Lo que m' ha agradat més ha sigut l' últim vers, aquell endecasílab que diu: y consensut del tot... deixo d' escriure... Si, senyor, sí... Li aprobo la determinació.—Un que jemeja: Ja pot dir que ha rebut, donchs.—I. C.: Val més no publicarho. Molestaría a don Angel, y el pobre no hi té cap culpa. Estém encare en plé Homenatge y la prudencia aconsella fer el mut, el sort y el cego... Mes endavant, iens sentirin las pedras!—Un cornut d' Esparraguera: Vosté desconeix qué cosa es el sentit epigramático. Llegeixi l' Abelardo, créguim. No l' Abelardo y Eloisa... l' Abelardo Coma y Travaglia.—J. C., F. C., E. G. y J. P.: No podem insertar las cartas que ns envían, per variats motius.—Joseph C. Sadurn: La rondalla está regularment cantada, pero enclou escassa originalitat.—Un Despatriat: ¿D' aixó n' diuhen versos, a Manzanillo?... Donchs a la terra de la manzanilla n' diuhen tomadura de pelo.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8 Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Qui bada, bada
ó
una qüestió molt punxaguda

ELS TRES AMICHS (que no volen punxarse!):—Veyám, Antón, veyám si culls forsas figas... y n' menjarém tots.